

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
I RURALNOG RAZVOJA
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i
fitosanitarne poslove

IPA 2015 projekat finansiran sredstvima Evropske unije
Razvoj bezbjednosti hrane i fitosanitarnih službi u Crnoj Gori

SREDSTVA ZA ZAŠTITU BILJA I BEZBJEDNOST

Funded by
the European Union

OPERA

AGRICONSULTING EUROPE SA

Projekat implementira konzorcijum koji predvodi Opera Srl.

Stavljanje u promet

Sredstva za zaštitu bilja su namijenjena za poljoprivredu (ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, povrtarstvo, cvjećarstvo) i šumarstvo kroz upotrebu proizvoda za zaštitu bilja kao što su herbicidi, fungicidi, insekticidi, baktericidi, rodenticide i druga.

Stavljanju u promet sredstva za zaštitu bilja prethodi dug proces ispitivanja i razvoja i izuzetno stroge i složene procedure registracije i odobravanja.

Sam postupak registracije sredstva za zaštitu bilja uključuje niz studija kako bi se obezbijedilo da je registrovani proizvod bezbjedan za korisnika, potrošača, floru i faunu, podzemne vode i životnu sredinu u cjelini.

Važan dio ovih studija i zahtjeva odnosi se na bezbjednost korisnika (farmera i njihovih radnika) i preventivne mjere za pravilno rukovanje.

Korisnici često ne poštuju bezbjedonosne, zaštitne i higijenske mjere, naročito u oblastima sa visokim temperaturama, gdje nošenje zaštitne opreme može biti neugodno.

Stoga je pravilna edukacija korisnika o rizicima koje nosi primjena sredstava za zaštitu bilja od izuzetnog značaja, kao i pravilno rukovanje i lična bezbjednost.

Bezbednost korisnika

Ciljevi:

- smanjenje potencijalne izloženosti korisnika (udisanjem, putem kože, unošenje u digestivni trakt ili sluzokože očiju);
- pravilna upotreba;
- smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu ispiranjem ambalaže nakon primjene;
- pravilna procjena potrebnih količina rastvora kako bi se izbjegao višak.

Mjere:

- korišćenje najboljih tehnika primjene;
- korišćenje adekvatnih uređaja (prskalice, atomizeri) za primjenu;
- nošenje zaštitne opreme;
- održavanje zaštitne opreme;
- trostruko ispiranje;
- pravilno odlaganje iskorišćene ambalaže.

Bezbjedan transport

Transport malih količina sredstava za zaštitu bilja

Sredstava za zaštitu bilja spadaju u rizična sredstva, pa prevoz treba da vrše lica edukovana za sredstva za zaštitu bilja i u vozilima kojima je obezbjeđen siguran transport.

Zahtjevi za vozilo

- provjeriti da li vozilo ispunjava uslove bezbjednog prevoza;
- dio vozila za prevoz sredstava za zaštitu bilja mora biti čist i suv bez oštih predmeta koji mogu oštetiti ambalažu;
- obezbijediti prevoz sredstava za zaštitu bilja odvojeno od hrane, hrane za životinje i putnika;
- najadekvatniji prevoz sredstava za zaštitu bilja u čvrstim kutijama ili kontejnerima van kabine (kao na slici);
- provjeriti da li je pakovanje učvršćeno i čvrsto zatvoreno kako ne bi došlo do prosipanja tokom transporta.

Napomena:

Ukoliko se sredstva za zaštitu bilja primjenjuju na usjevima koji su udaljeni od gazdinstva, preporučuje se priprema rastvora u neposrednoj blizini usjeva kako bi se izbjegao transport javnim putevima.

Ako je neophodan transport prskalice sa pripremljenim rastvorom javnim putevima, provjeriti da li je rezervoar čvrsto zatvoren.

Bezbjedno skladištenje

Skladištenje na poljoprivrednom gazdinstvu

Skladištenje sredstava za zaštitu bilja na poljoprivrednom gazdinstvu je od izuzetne važnosti radi spriječavanja kontaminacije korisnika i životne sredine.

Konstrukcija ostave/skladišta

Skladište za sredstva za zaštitu bilja se koristi samo za tu svrhu i treba da je odvojen od ostalih objekata na gazdinstvu, a minimalna udaljenost je 10 metara.

Ukoliko nije moguće ispuniti ovaj uslov, zidovi moraju biti čvrsti i treba obezbijediti neophodnu izolaciju.

Skladište mora biti udaljeno bar 10 metara od vodotoka i nikako ne smije biti pod nagibom niti na mjestu koje može biti poplavljeno.

Skladište mora biti iznad površine zemlje, a podrumi nisu pogodni za čuvanje sredstava za zaštitu bilja.

Materijali koji se koriste za izgradnju skladišta moraju biti čvrsti, otporni na vatru i da se lako čiste. Beton, cigla i kamen se preporučuju. Pod skladišta mora biti nepromočiv. Krov treba da je izrađen od nezapaljivog materijala i mora da obezbijedi dovoljnu toplotnu izolaciju kako bi se spriječio uticaj ekstremnih temperatura. Ovaj aspekt, u kombinaciji sa efikasnom ventilacijom, obično putem otvora u gornjem i donjem dijelu zidova, obezbjeđuje adekvatnu ventilaciju unutar skladišta.

Osvjetljenost treba da bude dovoljna da se etikete mogu pročitati bez dodatnog napora, a police treba da budu od nezapaljivog, neupijajućeg i perivog materijala.

Pravila skladištenja

Sredstva za zaštitu bilja treba da se čuvaju na takav način da se očuva kvalitet sredstava za zaštitu bilja i bezbjednost radnika koji imaju pristup.

Sredstva za zaštitu bilja treba čuvati isključivo u originalnom pakovanju i složene na način da se lako identifikuju.

Količina sredstva za zaštitu bilja koja se skladišti treba da je procijenjena u skladu sa potrebama za zaštitu bilja na tom gazdinstvu i treba ih koristiti u skladu sa pravilom: **“Prvi koji ulazi je prvi koji izlazi”**

Čvrste formulacije čuvaju se na policama iznad tečnih formulacija radi izbjegavanja prolivanja tečnosti u slučaju curenja na čvrste formulacije.

U skladištu treba da se nalaze i svi mjerni instrumenti za sredstva za zaštitu bilja (menzure, pipete, vage i slično) koji su očišćeni prije skladištenja, kao i kese za praznu ambalažu radi obezbjeđivanja neškodljivog sakupljanja i odlaganja ovog otpada.

Ukoliko na gazdinstvu postoji sjeme tretirano sredstvima za zaštitu bilja, ono se može skladištiti do sadnje u istom skladištu, kako ne bi došlo u kontakt sa životinjama.

Bezbjedno skladištenje - Zdravlje i bezbjednost

Pristup sredstvima za zaštitu bilja treba da je ograničen na lica koja su obučena za njihovo rukovanje.

Oznake upozorenja na samom ulazu u skladište, treba da ukažu da se u njima nalaze sredstva za zaštitu bilja.

Oznake upozorenja treba da ukazuju na sljedeće: “**zabranjen pristup**”, “**ne izlagati otvorenom plamenu**” i “**zabranjeno pušenje**”.

Takođe, neophodno je zaštititi i ventilacione otvore.

U skladištu ne smije postojati potencijalni izvor požara, a električne instalacije treba da budu redovno održavane.

Radnici koji imaju pristup treba da razumiju zdravstvena i bezbjednosna pravila koja se moraju poštovati.

Higijena i korišćenje lične zaštitne opreme su od suštinskog značaja za sve koji potencijalno dolaze u kontakt sa sredstvima za zaštitu bilja.

Lična zaštitna oprema i kupatila ne smiju biti u istoj prostoriji gdje je i skladište sredstava za zaštitu bilja.

Lična zaštitna oprema se čuva u ormarićima.

U skladištu treba da postoji i oprema u slučaju prosipanja sredstva za zaštitu bilja: pijesak, jake plastične kese, kante, četka, a preporučuje se i postavljanje protivpožarnog aparata.

Ako dođe do prosipanja sredstva za zaštitu bilja potrebno je:

- zaustaviti dalje curenje;
- provjetriti prostoriju;
- očistiti prosuti proizvod i skladište ili ako je potrebno (naročito tečne formulacije), nasuti inertnim materijalom (npr.pijesak) i sakupiti prosuti proizvod;
- ove materijale sakupiti u plastične čvrste vreće i ukloniti na propisan način.

Čeklista (lista stvari koje treba provjeriti)

Kako bi se osigurala bezbjednost u skladištima popunite sljedeću listu.

Ako je na odgovor "ne" za neku od stavki, primijeniti korektivne mjere.

Čeklista	Da	Ne
Sredstva za zaštitu bilja su odvojena od drugih proizvoda		
Sredstva za zaštitu bilja su odvojena od lične zaštitne opreme		
Sredstva za zaštitu bilja su registrovana i odobrena		
Skladište je izgrađeno od čvrstih materijala		
Skladište je zaključano		
Skladišta je zaštićeno od ekstremno visokih temperatura		
Na ulazu u skladište postoje oznake upozorenja		
Dovoljna ventilacija kao bi se obezbijedilo cirkulisanje vazduha		
Skladište je dovoljno osvijetljeno		
Police su od nezapaljivog, neupijajućeg i lako perivog materijala npr. metal		
Čvrste formulacije su iznad tečnih		
U skladištu se nalazi oprema neophodna u slučaju prosipanja		
U blizini skladišta se nalazi bočica za ispiranje očiju, voda za dekontaminaciju operatera u slučaju prosipanja sredstva za zaštitu bilja, procedura i telefonski brojevi za hitne slučajeve i kutija za prvu pomoć. Sve navedeno se redovno kontroliše.		
Postoji kupatilo		
Postoji popis sredstava koji se ažurira svaka 3 mjeseca		

Bezbjedna priprema

Priprema rastvora za tretiranje poljoprivrednih kultura

Korisnici treba da obrate posebnu pažnju pri pripremi rastvora, dok druga lica i životinje ne smiju biti u blizini.

10

Osnovna pravila:

- pročitati etiketu;
- nositi ličnu zaštitnu opremu;
- uređaji za primjenu moraju biti ispravni i kalibrirani;
- brojevi za hitne slučajeve i kutija za prvu pomoć moraju biti u neposrednoj blizini;
- izračunati potrebnu količinu sredstva za zaštitu bilja.

Lokacija za pripremu mješavine

Lokacija za pripremu mješavine mora biti praktična, bezbjedna i funkcionalna.

Obično je to u blizini skladišta sredstava za zaštitu bilja, udaljena od vodotoka i bezbjedna po

životnu sredinu, tako da, ukoliko dođe do prosipanja proizvoda, moguće je zaustaviti i kontrolisati kontaminaciju.

Lična zaštitna oprema

Toksikološke, ekotoksikološke i preventivne mjere za životnu sredinu zahtijevaju nošenje zaštitne opreme, što je jasno naznačeno na etiketi proizvoda. Ukoliko je neophodno nošenje dodatne opreme, to je takođe naznačeno na etiketi.

Minimalna lična zaštitna oprema pri pripremi mješavine podrazumijeva:

- zaštitni kombinezon;
- nitrilne rukavice;
- gumene čizme;
- zaštitnu masku.

Čitanje etikete

Etiketa je zvanični dokument koji sadrži neophodne informacije o proizvodu, njegovoj pravilnoj upotrebi. Sve instrukcije navedene na etiketi moraju se poštovati. Čitanje etikete proizvoda prije upotrebe obavezno je kako za iskusna lica, tako i za one koji pripremaju rastvor za tretiranje usjeva po prvi put. Informacije koje se nalaze na

etiketama nisu iste za sve proizvode. Pored toga, od izuzetnog je značaja poštovanje dobre poljoprivredne prakse.

Preventivne mjere pri pripremi mješavine

- otvoriti pakovanje držeći ga vertikalno i isprazniti pažljivo kako bi se izbjeglo prosipanje;
- kod velikih pakovanja preko 5 l ili kg, omogućiti cirkulaciju vazduha radi sprječavanja prosipanja;
- držite pakovanje dalje od tijela radi smanjenja mogućnosti kontakta;
- pravilno izmjerite sredstvo za zaštitu bilja;
- nakon mjerenja, zatvoriti pakovanje radi izbjegavanja prosipanja;
- isprati pribor za mjerenje i upotrijebljenu tečnost isprazniti u rezervoar prskalice;
- posude i pribor za mjerenje stavljati na ravne i stabilne površine radi sprječavanja pada i prosipanja sadržaja;
- pri upotrebi traktorskih prskalica, rukavice treba sa su pri ruci u slučaju potrebe popravke oprema za aplikaciju (npr. deblokada dizni, itd). Ako je operater ista osoba koja je pripremala rastvor za tretiranje, treba da opere rukavice koje je koristio, skine ih, pa tek nakon toga sprovede tretman.

Priprema rastvora direktno u rezervoaru prskalice

- izračunati količinu vode i proizvoda koji su potrebni za površinu na kojoj će se sredstvo za zaštitu bilja primjenjivati;
- sipati polovinu potrebne vode u rezervoar, dodati proizvod i zatim dodati ostatak vode, neprestano miješajući;
- ako je potrebno miješati nekoliko proizvoda, prvo treba dodati čvrste formulacije u rezervoar prskalice dok se ne dobije homogena smješa, a onda dodati tečne formulacije;
- provjeriti da li su proizvodi kompatibilni i da je mješavina homogena prije dodavanja sljedećeg proizvoda.

Trostruko ispiranje

Ambalaža se trostruko ispira.

Ispraznite sredstvo u rezervoar prskalice i ostavite ambalažu da se dobro iscijedi dodatnih 30 sekundi.

1. napunite praznu ambalažu čistom vodom do 1/3 zapremine;
2. stavite poklopac i čvrsto zatvorite, okrećite ambalažu kako bi voda obuhvatila sve unutrašnje površine;
3. skinite poklopac, a zatim tečnost iz ambalaže prespite u rezervoar prskalice i ostavite ambalažu da se dobro iscijedi dodatnih 30 sekundi ili duže.

Postupak prikazan koracima od 1 do 3 sprovodi se tri puta.

Koristi od trostrukog ispiranja:

ekonomski: ambalaža koja nije isprana može sadržati i do 5 % proizvoda;

efikasnost: ispiranjem ambalaže iskoristi se cijeli proizvod što povećava efikasnost;

bezbjednost: nema ostataka, čime se izbegava rizik od trovanja;

životna sredina: trostruko isprana ambalaža ne zagađuje životnu sredinu.

Opšte preporuke pri uklanjanju iskorišćene ambalaže

Ne bacati iskorišćenu ambalažu nesavjesno u:

- polje;
- vodotoke;
- u kontejnere za javni otpad.

Pored toga, iskorišćenu ambalažu ne treba spaljivati, niti koristiti za druge namjene.

Čeklista

Pratiti ovu listu prije početka pripreme mješavine.

Ako je odgovor “ne” za neku od stavki, primijeniti korektivne mjere.

Miješanje i punjenje	Da	Ne
Uređaji za tretiranje su čisti i nema curenja		
Korisnik nosi čistu ličnu zaštitnu opremu u dobrom stanju		
Pribor za mjerenje je čist i ispravan		
Postoji izvor čiste vode za ispiranje ruku/umivanje ako dođe do kontaminacije		
Voda/kupatilo je u neposrednoj blizini koju operater može koristiti ako dođe do kontaminacije		
Brojevi telefona za hitne situacije i kutija za prvu pomoć su dostupni		
Postoje uslovi za trostruko ispiranje		
Plastične kese za iskorišćenu ambalažu su u skladištu		

Bezbedna primjena

Primjena sredstava za zaštitu bilja

- provjeriti da li ima ljudi ili životinja u blizini površine na kojoj će se primjenjivati sredstva za zaštitu bilja;
- pročitati etiketu;
- ne konzumirati alkohol prije primjene sredstva za zaštitu bilja;
- ako se primjena sredstva za zaštitu bilja vrši traktorskom prskalicom, pri ruci treba imati čiste rukavice ako je potrebno popraviti cijevi, prskalice i sl.;
- operater mora imati ličnu zaštitnu opremu.

Mjere opreznosti prilikom primjene sredstva za zaštitu bilja

Lična zaštitna oprema

Prilikom primjene sredstava za zaštitu bilja obavezno je nošenje zaštitne opreme, što je jasno naznačeno na etiketi proizvoda. Ukoliko je neophodno nošenje dodatne opreme, to je takođe naznačeno na etiketi.

Minimalna zaštitna oprema prilikom primjene:

- zaštitni kombinezoni;
- nitrilne rukavice;
- gumene čizme;
- šešir/kapa.

Sva zaštitna oprema, sa izuzetkom šešira/kape treba da bude označena simbolom CE.

Nosite nitrilne rukavice (obične rukavice ne pružaju dovoljnu zaštitu).

Pročitajte etiketu proizvoda da bi provjerili da li je potrebna dodatna zaštitna oprema (pregača, maska za prašinu ili gas maska, naočare, itd.).

Pored toga, treba provjeriti da li ljudi koji pomažu pri radu nose ličnu zaštitnu opremu.

Preventivne mjere pri primjeni:

- obezbijediti da se ljudi i životinje ne nalaze blizu oblasti na kojima se primjenjuju sredstva za zaštitu bilja;
- ne jesti, piti i pušiti tokom primjene sredstva za zaštitu bilja;
- nemojte pokušavati da odblokirate dizne ustima;
- provjerite vremenske uslove, jer oni mogu uticati na efikasnost i sigurnost primjene sredstva za zaštitu bilja;

- ne primjenjivati sredstva za zaštitu bilja kada su jaki vjetrovi;
- drift(zanošenje) izazvano vjetrom može biti opasno ako duva u pravcu operatera, ka drugim poljoprivrednim kulturama, izvorima vode, životinjama ili naseljima;
- neka sredstva za zaštitu bilja se lako spiraju kišom, tako da je neophodno da bude suvo vrijeme nakon prskanja;
- izbjegavajte primjenu sredstava za zaštitu bilja tokom najtoplijeg dijela dana.

Kvalitet primjene sredstava za zaštitu bilja će u velikoj mjeri uticati na uspjeh zdravstvene zaštite bilja, ali ima i uticaj na kontaminaciju operatera:

- u visokim kulturama gdje je primjena sredstava za zaštitu bilja usmjerena nagore, povećava se izloženost;
- u kulturama koje se gaje u zatvorenom prostoru, visokim biljkama i uskim biljnim redovima, povećava se mogućnost kontaminacije;
- dužina i pravac na cijevi za prskanje, brzina i pravac hoda (naprijed, nazad) utiču na stepen kontaminacije operatera;
- hodanjem unazad izbjegava se kontaminacija.

Ostaci rastvora za tretiranje

Razblažiti rastvor 10 puta i isprskati već tretirane biljke. Pri tome, uvijek voditi računa da ne ostaje rastvor u prskalici pravilnim izračunavanjem potrebnih količina.

Uređaji za primjenu

Koristiti uređaj za primjenu sredstva za zaštitu bilja u skladu sa uputstvom proizvođača za dati usjev, površinu i štetni organizam.

Provjeriti da li je uređaj za primjenu sredstva za zaštitu bilja u dobrom stanju.

Uređaj za primjenu sredstva za zaštitu bilja mora biti kalibriran i mora se održavati na ispravan način.

Kalibracija

Uputstvo za kalibraciju možete preuzeti na ECPA website <http://www.ecpa.eu/page/application>.

Kalibracija osigurava ekonomičnost, efikasnost, smanjenje zagađenja i jednaku primjenu sredstva na cijelom usjevu.

Kalibracija se vrši jednom godišnje.

Traktori sa kabinom

Traktori sa zatvorenom kabinom smanjuju izloženost operatera i do 10 puta.

Čeklista

Pratiti ovu listu pri aplikaciji rastvora SZB.

Ako je na odgovor "ne" za neku od stavki, primijeniti korektivne mjere.

20

Primjena	Da	Ne
Uređaj za primjenu sredstva za zaštitu bilja je čist i nema otvora kroz koji rastvor može da curi		
Čiste rukavice su na/u traktoru		
Uređaj za primjenu sredstva za zaštitu bilja je kalibriran		
Bočica sa čistom vodom za ispiranje očiju i voda za pranje su u neposrednoj blizini ako dođe do kontaminacije		
Postoji izvor čiste vode za ispiranje ruku/umivanje ako dođe do kontaminacije		
Voda/kupatilo je u neposrednoj blizini koju operater može koristiti ako dođe do kontaminacije		
Brojevi telefona za hitne situacije i kutija za prvu pomoć su dostupni		
Svi podaci o aplikaciji su zapisani (vrijeme primjene, količina, usjev)		
Nakon aplikacije, oprema je čista i spremna za sljedeću upotrebu		

Bezbjednost nakon primjene

Postoje tri glavne aktivnosti koje se rade nakon tretiranja i koje mogu biti rizične:

- ulazak u tretiranu površinu nakon primjene sredstava za zaštitu bilja;
- čišćenje lične zaštitne opreme i uređaja za primjenu sredstva za zaštitu bilja;
- higijena operatera.

Ulazak u tretiranu površinu nakon primjene

Ukoliko je na etiketi proizvoda naznačeno da se mora ispoštovati određeno vrijeme prije ulaska u tretiranu površinu (radna karenca), postaviti znake koji upozoravaju na zabranu pristupa.

21

Ako je ulazak u tretiranu površinu neizbježan, lica moraju nositi zaštitnu opremu.

Karenca

Voditi evidenciju datumu primjene kako bi se ispoštovala karenca.

Održavanje i čišćenje uređaja za primjenu sredstva za zaštitu bilja

Očistiti uređaj za primjenu sredstva za zaštitu bilja na kraju radnog dana, kako bi bio spreman za sljedeću upotrebu.

Tečnošću koja je nastala prilikom čišćenja uređaja isprskati već tretirane biljke. Održavati opremu

u skladu sa uputstvima proizvođača.

Održavanje lične zaštitne opreme

Lična zaštitna oprema za primjenu sredstava za zaštitu bilja treba biti korišćena isključivo za ovu namjenu. Lična zaštitna oprema se čisti na kraju svakog radnog dana i mijenja ukoliko nije u dobrom stanju.

Pranje čizmi

Gumene čizme je potrebno prati pod tekućom vodom i obavezno nositi rukavice.

Prilikom pranja, ne koristiti deterdžente.

Pranje rukavica

Rukavice se peru dok su još na rukama bez upotrebe deterdženta.

Rukavice se skidaju na sljedeći način:

1. jednu rukavicu skinuti do ručnog zgloba;
2. povući drugu rukavicu do palca;
3. zahvatiti rukavice sa slobodnom rukom i palcem slobodne ruke povući drugu rukavicu;
4. držati rukavice sa unutrašnje strane.

Pranje zaštitnog kombinezona

Kombinezoni za višekratnu upotrebu se peru na kraju svakog radnog dana ručno ili u mašini za pranje rublja odvojeno od ostale odjeće u skladu sa instrukcijama proizvođača.

Za razliku od njih, kombinezone za jednokratnu upotrebu se ne peru jer nakon pranja gube zaštitna svojstva i treba ih zamijeniti nakon upotrebe.

Čišćenje štitnika, naočara i gas maske

Peru se pod mlazom vode, sa blagim deterdžentom. Respiratorne/gas maske treba očistiti vlažnom krpom, a filtere mijenjati redovno.

Higijena operatera

Odmah nakon primjene sredstava za zaštitu bilja i čišćenja opreme, operater se mora istuširati upotrebom blagog sapuna.

Nijedna druga aktivnost se ne smije obaviti prije tuširanja.

Ako se primjena sredstava za zaštitu bilja vrši u jutarnjim časovima, preporučuje se da operater promijeni odjeću prije započinjanja novih aktivnosti.

Preventivne mjere

Opasnost i izloženost

Toksičnost aktivnih supstanci u sredstvima za zaštitu biljapredstavlja opasnost.Izloženost isključivo zavisi od pažnje operatera pri rukovanju sredstvima za zaštitu bilja.

Izloženost isključivo zavisi od pažnje operatera pri rukovanju sredstvima za zaštitu bilja.

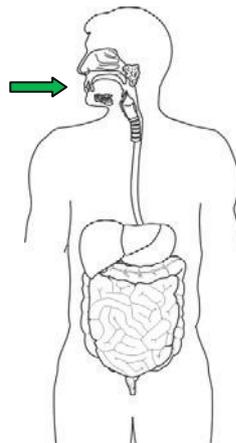
Rizik je kombinacija opasnosti i izloženosti.

Rizik se klasifikuje u četiri kategorije:

- oralni (putem digestivnog trakta);
- dermalni (putem kože);
- inhalacijom (udisanjem).

Rizik od unošenja sredstava za zaštitu bilja oralnim (putem usta):

- prskanjem bez zaštitne maske;
- neodgovarajućim skladištenjem;
- sredstvo za zaštitu bilja je dostupno djeci;
- ambalaža koja nije originalna ili dobro zatvorena;
- jesti, piti ili pušiti prilikom primjena sredstava za zaštitu bilja.

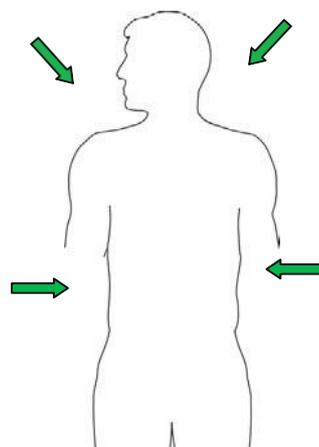

Kako izbjeći?

- nositi zaštitnu masku;
- skladištiti sredstva za zaštitu bilja na propisan način;
- sredstvo za zaštitu bilja čuvati van domašaja djece;
- sredstvo za zaštitu bilja čuvati u originalnoj ambalaži koja je dobro zatvorena;
- ne piti, jesti, pušiti prilikom primjene sredstava za zaštitu bilja.

Rizik od unošenja sredstava za zaštitu bilja dermalnom apsorpcijom (putem kože):

- kapanje ili prosipanje sredstva za zaštitu bilja direktno na kožu ili preko odjeće;
- drift (zanošenje) prilikom primjene;
- kontakt sa tretiranim biljkama;
- korišćenje kontaminirane odjeće.

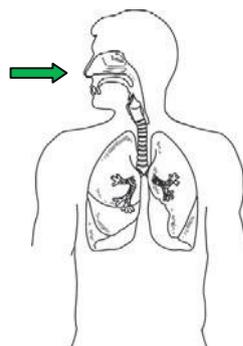

Kako ga izbjeći?

- pažljivo rukovanje prilikom pripreme i primjene ;
- prskanje vršiti pri odgovarajućim vremenskim uslovima;
- poštovati radnu karencu i primjena odgovarajućih tehnika primjene (hod unazad);
- nositi čistu ličnu zaštitnu opremu.

Rizik od unošenja sredstava za zaštitu bilja inhalacijom:

- kapi sredstava za zaštitu bilja ulaze putem sluzokože disajnih puteva;
- udisanjem isparljivih supstanci.

Kako ga izbjeći?

Nositi gas masku ili masku za lice.

Preporučena zaštitna oprema

Ličnu zaštitnu opremu treba uvijek nositi prilikom upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Nošenje lične zaštitne opreme treba da postane navika.

Uvijek pročitajte etiketu!

Koju ličnu zaštitnu opremu treba da nosite?

Na etiketi sredstva za zaštitu bilja navedeno je koju ličnu zaštitnu opremu treba nositi.

Ako su na etiketi navedena opšta pravila za ličnu zaštitnu opremu, onda to uključuje za:

Pripremu rastvora za tretiranje:

- kombinezon;
- nitrilne rukavice;
- gumene čizme;
- maska za lice;
- ako se koristi praškasta formulacija, gas maska.

Primjenu:

- kombinezon;
- nitrilne rukavice;
- gumene čizme;
- kapa/šešir;
- maska ako se primjenjuju aerosoli ili praškaste supstance.

Čišćenje opreme:

- kombinezon;
- nitrilne rukavice;
- gumene čizme.

Tipovi lične zaštitne opreme

Sva lična zaštitnu opremu treba da ima oznaku CE, a prilikom nabavke opreme za ličnu zaštitu voditi računa da proizvođač odnosno oprema koju proizvodi ispunjava standarde.

Zaštitni kombinezoni

- kombinezoni koji obezbjeđuju zaštitu od tečnih hemikalija:
 - Tip 3: otporni na tečnosti;
 - Tip 4: otporni na sprej;
 - Tip 6: otpornina prskanje.

Rukavice:

Rukavice moraju ispunjavati standard EN 374 – zaštitne rukavice za hemikalije i mikroorganizme.

29

Maske:

- za **jednokratnu upotrebu**: označene sa FF i specifikacijom filtera: P2 ili P3.
- za **višekratnu upotrebu**: sa zamjenjivim filterima.

Tipovi filtera:

- mehanički P1, P2,P3:
 - veći broj veća zaštita;
 - zadržavaju aerosoli i čvrste čestice;
- hemijski filteri A, B, E,K:
 - veći broj veća zaštita

U zavisnosti da li maska pruža dovoljnu zaštitu maska mora imati sljedeće oznake:

- CE i 4 cifre;
- P2 za sprej;
- organska para A”.

FFP2 maska pruža dovoljnu zaštitu u većini slučajeva.

A2P2 ili A2P3 se koriste kada je naznačeno da se mora obezbijediti zaštita od pare.

Čizme

Čizme moraju biti od gume i vodootporne.

Kapa ili šešir

Kapa ili šešir moraju biti nepropusni i sa ivicom čime se obezbjeđuje zaštita lica i glave.

Maska za lice

- transparentna (providna);
- ne smije biti zamagljena.

Naočare

Naočare treba da su odgovarajuće veličine sa ventilacionim otvorima i moraju štiti od prašine, tečnosti i aerosoli.

Nadzor:

- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove /Sektor za fitosanitarne poslove
- Fitosanitarna inspekcija

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

Rimski Trg 46, 81 000 Podgorica
e-mail: info@ubh.gov.me;
tel: 020/201-945; fax: 020/201-946
www.ubh.gov.me

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Evropske unije. Odgovornost za sadržaj ove publikacije snosi isključivo konzorcijum koji predvodi Opera Srl. i ni na koji način ne može se tumačiti kao odraz stavova Evropske unije.